

Slovensko časnikarstvo je, če izvzememo Vodnikovo poskušnjo, še komaj 30 let staro in nam starjim rodoljubom še je v živem spominu, kako je celó moralične podpore enega uda visoke cesarske rodovine potrebno bilo, da so smele l. 1843. začeti izhajati koristne „kmetijske Novice“, ki že 29 let marljivo in z najboljim vspehom obdelavajo ledino slovenskega časnikarstva in katerim gré največa zasluga za povzdigo gospodarstva, politične in narodne zavesti dolgo zanemarjenega, vendar pa na duhu in na telesu zdravega slovenskega naroda. — Ko začnejo pihljati l. 1848. v celi Evropi vetrovi ljudske svobode, ko se otresejo narodi tisučletnega jarma sužanjstva in podložništva izpod sile bogatih grajščakov, se tudi živo zbudi čutje slovenskega zedinjenja in da se ta po mnogih na tihem že gojena misel oživi, se prikaže časnik „Slovenija“, kterege so sicer neugodni politični nasledki odstranili, in prikazalo se je še nekaj časnikov, kakor „Ljubljanski časnik“, „celjske novine“, „Slovenska bčela“, „Slov. prijatelj“, „Glasnik“, „Učiteljski tovarš“, „Danica“, „Primorec“, „Pravi Slovenec“, „Naprej“, „Slov. Narod“, „Slov. Gospodar“, „Besednik“, „Zvon“, „Pravnik“, „Vrtec“, nekaj šaljivih listov, v nemškem jeziku pa „Stimmen aus Innerösterreich“, „Triglav“ in še morebiti kateri listič. Nekteri teh časnikov delajo neprenehoma že skoro 30 let, drugi so svoje delovanje zopet ustavili. Ako tedaj resno preišljujemo stanje našega časnikarstva, si bomo sami stavili 1. gori navedeno prašanje, na katero naj po svojih nazorih odgovorim.

Nas Slovencev je le poldrugi milijon, in gledé na velikanske nepričakovane premembe zadnjih 10 let v Evropi bi slovenski narodič moral obupno pričakovati, katero osodo mu prinese prihodnje desetletje, ako ne bi naravne zaslone imel v neizmernem številu sorodnih bratov, katerih je v Avstriji sami 18 milijonov med 8 milijoni Nemcev, 5 milij. Magjarov in 3 milij. Romanov, zunaj našega cesarstva pa je na Ruskem, na Turškem, na Pruskem in Saksonskem še čez 70 milijonov Slavenov. Ako se toraj Slovenci v jeziku in slovstvu, potem v mednarodnem občenju čutijo v živi zvezi sè vsemi svojimi brati, se jim ni bati narodnega pogina in ne obupati gledé na dušni napredek in na materialni razvoj in tudi staročastni Avstriji bode vsestranski blagor slovenske narodne vejice na korist. Da se vse blage namere tem ložej dosežejo, je treba pri budnem narodu časnikov, in sicer: eden veči časnik, kakor je sedanji „Slovenski Narod“, kateri žalibog v Mariboru izhaja, namesti da bi iz naravskega našega središča budil narod na živobitje; ta časnik bi naj izhajal kakor dosihmal trikrat ali k večemu štirikrat na teden, ker bom pozneje dokazal, da sedanje naše razmere še niso pripravne za politični dnevnik. Ker tak časnik vendar izpod 10 do 12 goldinarjev na leto ne more izhajati, akoravno bi imel do 1000 naročnikov, je še vedno potreben ceneji občeslovenski tednik, kterege na srečo že imamo v izvrstnih „Novicah“. Druge slovenske pokrajine bi naj imele za svoje krajne zadeve samo tednike, in sicer na Štirskem „Slov. Gospodarja“, na Primorskem „Primorca“, na Koroškem pa bi naj „Besednik“ se pomnožil tako, da bi bil podučni in leposlovní list za slovenske rodovine; razun teh bi še naj izhajali stanovski listi, kakor je cerkveni časnik „Danica“, po tem „Učiteljski Tovarš“, „Pravnik“, slednjič en dober šaljiv list in za mladi naraščaj „Vrtec“. Tako bi se zbrale v složno in preišljeno delovanje vse dušne in materialne moči malega naroda, ne pa, kakor spet vidimo na Primorskem, dva nova časnika, pri čemur se moči in delovanje na škodo splošnega razvoja cepijo, namesti da bi samo en tednik razpravljaj tamošnje krajne raz-

mere s posebnim obzirom na pomorske in kupčijske zadeve in na naše hrvatske brate v Istri.

Kar zadeva 2. točko, moram svoje večletne skušnje razodeti, da se ne dušno, ne materialno naše časnikarstvo ne podpira tako, kakor bi koristno in potrebno bilo. Ker je slovstveno delo pri nas le postransko opravilo, je treba, da vsak v svojih vsakdanjega dela prostih urah gledé na neizmerno važnost prihodnjih prvih let, vse svoje dušne moči napne in dela s tisto železno voljo in neopešanostjo, katero občudujemo pri svojih českih bratih, akoravno se trud ne plačuje z denarji, ampak le z narodnim napredkom, kterege bode vsak vesel. Sedaj pa žalibog opazujemo, da je le malo nevtrudnih delalcev, velika večina slovstvenih diletantov pa opeša, kako pridejo v zrelo dôbo moškega vsakdanjega delovanja in popusté vse vzvišene ideje in še k večemu le sočutje ohranijo za blagor svojega naroda. — Kar pa materijalno zdržavanje naših še tako izvrstnih časnikov zadeva, moram kar odkritosrčno povedati, da bi premožni rodoljubi morali naročeni biti sami na naše najboljše časnike, kakor so „Slov. Narod“, „Novice“ in v slavjanskem duhu pisana „Politika“ (o stanovskih časnikih se to samo po sebi razumeva), da bi priložnost imeli preišljevati važne reči, ktere se razpravljajo, ne pa da se tudi najimenitniši sostavki le površno preleté. Čudil sem se, ko sem zvedel, da „Danica“ nima čez 1200 naročnikov, ker sem poprej mislil, da jih mora vsaj 3000 imeti; popolnoma bosa pa je nekje sprožena misel, naj se še drugi cerkven list na noge spravi. V tem oziru tudi čitalnice precej škodujejo, izmed katerih celó nekatere na trdnih nogah stoječe še nimajo vseh slovenskih časnikov, drugi pa se na tisto površno in nepreišljeno branje zanašajo, katero naš napredek zavira in nam ne pusti priti do resnobnega postopanja, ker mišljenje samo je ravno tako omahljivo in nestanovitno. Čitalnice imajo nalogo, tiste časnike skupno naročevati, katerih posamni ne morejo plačevati ali katerih ne kaže drugače držati, razun tega pa bi imele skrbeti za uk v sorodnih jezikih, kakor je hrvatsko-srbski in česki, ker sè samim petjem, plesom in tombolo mi naroda ne vzdignemo na višo stopinjo izobraženosti in blagostanja.

(Konec prihodnjič.)

Naznanilo.

Zemljovidi (Azija, severna in južna Amerika), ktere Matičarji dobé za 1870. leto, pričnó kmalu razpošiljati se. Za gospode poverjenike se jim priložite dve pôli; ena bode kazala preselitev udov, ktere so nam bile naznanjene po tiskanem imeniku, drugi pa je namen za nabiranje doneskov za 1871. leto in sprejemanje novih udov.

Gospode poverjenike lepo prosimo, da bi koj pri oddajanji zemljovidov pobrali in kmalu odposlali zaostale in tekoče doneske za 1871. leto.

Iz odbora Matice slovenske v Ljubljani 9. maja 1871.

Dr. R. Razlag, predsednikov namestnik.
Anton Lézar, odbornik in tajnik.

Dopisi.

Iz Gorice 6. maja. —p. — Od 3. do 6. maja so bile tukaj učiteljske preskušnje v dosego sposobnosti za učiteljstvo na občnih ljudskih šolah. Izpraševancev je bilo osem. Razen enega, ki je prišel iz Reke, so vsi vzrejenci poprejšnjega tukajšnjega pripravnišča. Spričevala sposobnosti se zaznamujejo sè številkami: eden (prav dobro), dva (dobro), tri (za-

dostno), štiri (nezadostno). Rede iz posamesnih predmetov zapisuje preskušna komisija v svoj zapisnik, v spričevalo pa ne. Izpraševalo se je v sedanji prestopni dobi v 3 jeziki, italijanskem, slovenskem ali nemškem, kakor je kandidat hotel. — Dobili so spričevalo „štev. 2“ trije, „štev. 3“ dva, „štev. 4“ trije. Prihodnji obrok za preskušnjo je prve dni novembra t. l.

Iz Banjaloke v Kostelu 3. maja. (Prvi sejm.) Včeraj 2. maja smo na Banjaloki imeli prvi sejm. Kakor nalašč je nam ravno včeraj c. kr. pošta pripeljala zastavi dve k ti slovesnosti, ktere smo brž postavili: eno na čelu sejma, druga pa na farovž. Ob 9. uri smo v cerkvi obhajali slovesno peto mašo in Boga prosili za srečen pričetek sejma in blagoslov kupčije. Potem se je lepo začela kupčija. Mnogo Hrvatov je na sejm prišlo z lepimi prasci, ktere smo skoraj vse pokupili; prav zadovoljni so bili tedaj s tem sejmom oni in mi. Ravno tako so tudi bližnji Kočevarji pripeljali lepe debele vole za mesnico, pa tudi za rejo ugodne. Sploh je bilo mnogo lepe živinice na sejm. Kostelci smo tedaj s prvim sejmom jako zadovoljni. Sveta je bilo veliko prišlo, red se je pa tudi lepo ohranil in slovesnost prvega sejma sijajno dovršila. Na večer so se ljudje z našimi mladimi junaci in belimi Milicami pošteno in gostoljubno razveseljevali. Zraven smo imeli dosti in okusno pečenih jancev, izvrstno pivo in kaj blago sladko vinsko kaplico iz Primorja. — Prihodnji, drugi sejm imamo v ponedeljek 24. dne julija t. l., tretjega pa 15. dne septembra, kar nam bo gotovo „Pratika“ za leto 1872. naznaniti blagovolila.

Jožef Žagar.

Radoljica 5. maja. P. C. II. (Tabor v Lescah) ni dovoljen. Osnovalci so naredili pritožbo do c. kr. deželne vlade, in ne odjenjajo toliko časa, dokler ne dobijo privoljenja taborovati ali pa da izvedó, kakošna je ustava v Avstriji in ali je bila pod dr. Giskro svobodnejša kakor pod grofom Hohenwartom? Prepoved, to je odlok, s katerim je c. k. okrajno glavarstvo v Radoljici tabor prepovedalo, pisan je pa v tako ubogi „kranjščini“, da bi radoljiškimi uradniki res svetovali, naj se gredó k „Brenceljnovi“ znani kuharici slovenščine učiti! Že zarad one točke taborskega programa, ktera zahteva, naj se nauk slovenščine obširno vpelje v šole, bi gospodje v Radoljici ne smeli braniti tabora; saj sami djansko kažejo, kako sila potrebno je, da se človek v šolah uči maternega jezika.

Iz Ljubljane. — Sopet je ministerstvo državnemu zboru predložilo načrt neke postave, ki zvonec nosi po časnikih. Ne moremo si kaj, da ne bi tudi mi svoje povedali. Ta postava daje Galiciji (Poljakom) posebno stališče; ne daje jej sicer vsega, kar zahteva galicijski deželni zbor, al daje jej, česar nima nobena druga dežela cislajtanska, pa se tudi nobeni ne ponuja. Odkritosrčno rečemo, da ne razumemo tega postopanja ministerskega, in ker stvar ta ni tako nedolžna kakor je bil uni predlog vladni o razširjenji avtonomije deželnih zborov, zato nam čedalje bolj peša zaupanje, da pridemo do toliko potrebne sprave. Ker pa vendar popolnoma še nismo obupali, in ker ne moremo še misliti, da ministerstvo, poklicano od Njegovega Veličanstva, da mir naredí med narodi avstrijskimi, je le „slepe miši“ igralo, ko je v svojem programu 6. svečana reklo, da hoče vsem upravičenim posebnostim dežel brez mršavih kompromisov sè separatističnimi zahtevami pravično biti, zato si mislimo, da mora kaka posebna taktika biti za tem, da se Poljakom zdaj posebna pogača peče, ki draži posebno Čehe, pa tudi vznemirja vso drugo državno-pravno opozicijo, — samo „ustavovercev“ ne, ki se nadjajo, da priklenejo Poljake na svojo stran o di-

rektnih volitvah, ako milostno glasujejo v zbornici za predpravice Poljakov. Z „ustavoverci“, ki so v tej zbornici še gospodarji — to vemo — je res treba „diplomatično“ postopati. Kaj, da morebiti je ministerstvo hotelo preteči s svojim predlogom levičnjake Rechbauerjeve vere, kteri na vso moč delajo na to, da bi si po Poljaki pridobili s oglasovalcev za direktne volitve, ki bi državni zbor na konja posadile čez vse deželne zборе? Ustavoverci si mislijo: „dajmo Poljakom kaj, da imamo vse druge in tudi Čehe pod petami“. Ali pa morebiti ministerstvo s tem predlogom hoče ustavovercem spet kost glodati dati za ta čas, da se dovrši državni proračun? Morebiti je pa tudi to vzrok galicijskemu predlogu, da ministerstvo misli, da tudi tega zbornica ne sprejme, a s tem kaže, da ona na noben način noče sprave? — Take in enake misli morajo rojiti politiku po glavi, dokler še ni popolnoma zaupanja zgubil, da je ministerstvo resna volja „mir narediti“ v Cislajtaniji, pa si vendar nobene prave uganjke ne vé za zastavice ministerske. Kdaj neki pridemo do tega, da vemo, pri čem da smo!

— (Iz seje deželnega odbora 5. maja.) Ker deželnemu odboru ni bilo jasno, koliki kolek (štampelj) naj se pritisne na šolska spričala gozdarske šole v Šneperku, se je obrnil do tukajšnjega c. k. finančnega vodstva; al ker menda to samemu ni prav jasno bilo, kolikošen kolek mora biti za taka spričala, je poprašalo na Dunaj c. k. finančno ministerstvo, ki je po dogovoru z ministerstvom kmetijstva odločilo, naj kolek znaša 15 krajc. Deželnemu odboru dala je ta prilika povod, da je sklenil, prihodnjemu deželnemu zboru staviti predlog, da se potegne za to, da bi se ljudstvu, kteremu postave o kolek niso znane, še manj pa jasne, ne nakladale zarad tega denarne kazni, ako le po nevednosti ne pritisne ali dosti velikega ali pa nobene koleka na svoje prošnje ali vloge, ampak da bi zadostovalo, da doplača znesek, za kolikor je kolek prenizek bil, in bi se ne napravljalo toliko uradnih zascacnic zarad koleka.

— (Iz odborove seje družbe kmetijske.) Ponudbo c. k. ministerstva kmetijstva, da družbi pošlje mašino, ktera dela cevi za drenažo, je odbor hvaležno sprejel. — Ker polgruntarji in masličarji, pa tudi kajzarji včasih trdijo, da imajo enake pravice do vžitka srenjskih in skupnih posestev, je deželni odbor prosil družbo kmetijsko, naj mu pové, kakošne navade so v tej zadevi sem ter tje v naši deželi. Odbor pošlje podružnicam svojim to stvar v poročilo. — Učitelju in začasnemu ravnatelju ljudske šole v Škofji Loki g. Sadarju se pošlje zbirka vrtnarskega orodja za šolo. — Na vprašanje c. k. deželne vlade: ali ne bi kazalo, da bi se za cestnike udinjevali le v sadjereji podučeni ljudje, odgovorí odbor, da to za zdaj pri nas ne kaže. — Gosp. E. Pour-u, ki bo na taborih kmetijskih v Cerkljah, Lescah in Stari Loki v 3 nedeljah popoldne učil poljedelstvo, se je dovolilo nekoliko kmetijskega orodja, da ga pokaže zbranim gospodarjem. — Odbor je sklenil naprositi ministerstvo, da dovoli iz državne subvencije za gnojišča napraviti izgledno gnojišče na vrtu družbe kmetijske na Poljanah. — Poročilo gospodarja Piskarja v Motniku, da napravijo za poskušnjo izdelovalnico lanú po izgledu moravskega Schönberga na Vranskem, je odbor radostno na znanje vzel. — Na poziv poljedelske in vrtnarske družbe v Botzen-u v Tirolih in društva za poljsko privredo v Belgradu na Srbskem stopi kranjska družba kmetijska ž njima v zvezo, da si vzajemno pošiljajo od njih izdavniki tiski. — Iz okraja Novomeškega je bilo 12 udov sprejetih v družbo kmetijsko proti navadnemu letnemu donesku, 24 učiteljev pa

brezplačno; gosp. pl. V. Langer je bil naprošen, da skliče vse ude v zbor, ki voli vsled družbenih pravil novega predsednika in nov odbor.

— (*Premije za govejo živino*) so se letos dozdej delile v Črnomlji, v Cerknici in v Kranji. Po došlih nam poročilih prignalo se je v Črnomelj 71, v Cerknico 46, v Kranj 80 govéd. V Kranji, kjer sta predstojnik podružnice kmetijske g. L. Jugovic in mestni župan gosp. S. Šavnik lepo vredila in okinčala premijsče, se je več sto kmetov zbralo, ki so ogledovali pripeljano živino in pričali delitvi premij. Po končanih vseh delitvah prinesó „Novice“ razglas obdarovanih in pohvaljenih lastnikov.

— (*Kat. rokodelske družbe*) 16. občni zbor 30. dne aprila je bil živ dokaz, da so se prenaglili, ki so že „memento mori“ prepevali družbi vsled silnega viharja, ki je pred nekoliko meseci nad njo razsajal zaradi tega, da je za blagor rokodelske mladine ves vneti profesor dr. Vončina željo izrekel, da včasih tudi učenci (fantje) smejo zahajati v družbeno sobano. V odborovi seji 18. decembra l. l. se je ta zadeva po želji gosp. ravnatelja po živahni razpravi razsodila in mir in red se je povrnil v to koristno družbico. Izobčeni kolovodji, katerim se je še 7 odpadnikov pridružilo, so sicer vse sile napejali in celó sodniško oblast nadlegovali, da bi se družba razdjala; dosegli pa niso ničesar družega, kakor samo to, da se je družba očistila in v svojih ostalih zvestih 18 udih in 11 častnih udih, ktere zdaj šteje, tim bolje okrepčala. — Družbeni senior ali starešina je Ivan Zor, skoraj enoglasno izvoljen potem, ko se je znani poprejšnji večletni starešina g. Garih staršinstvu odpovedal zato, ker je sam svoj postal. — Zastran rokodelskih učencev poroča družbeni ravnatelj, da so začeli prihajati koj po novem letu vsako nedeljo, potem pa, ko je lepši spomladanski čas napočil, da prihajajo vsako drugo nedeljo ob 5. popoldne v družbeno sobo in ostanejo blizo do sedmih. Pride jih redno do 30, sém ter tjé tudi čez 30; z zdatno pomočjo vnetega semeniškega vodje-namestnika g. Grosa se vadijo v petji, mnogovrstno podučujejo in sploh napeljujejo k čednemu obnašanju. Upanje je, da se bo prihodnje jesen na podlagi dozdanje skušnje, ki presega vse pričakovanje, dala ustanoviti prava družba rokodelskih učencev, zlasti, ako se bodo tudi mojstri takemu početju prijazni skazovali, ne pa fante od tega odvrčevali, kakor se je dosihmal sém ter tjé zgodilo. Pri silni želji, ki jo imajo fantje po branji, se pa obrača že zdaj g. prof. Vončina na vse prijatle mladine z uljudno prošnjo, da bi blagovolili primerne knjižice nemške in zlasti slovenske poslati njemu ali pa gosp. Grosu v semenišče ali pa tudi g. Šventnarju. — Ugodne so tudi denarstvene zadeve družbine, kajti od prineskov večletnih dobrotnikov, s kterimi so se poplačali letni stroški, ki iznašajo 238 gold. 31 kr., je še ostalo čez 69 gold. Naloženih pa ima družba pri družbi za pomoč obrtnikom čez 960 gld., in še zraven 350 gld. v obligacijah. Ta družbina istina se bo ravnokar pomnožila z obligacijo od 100 gold., ki jo je družbi volil preč. ranjki stolni korar Jan. Krst. Novak, kteremu gré v prvi vsti hvala, da se je družba ustanovila. V blagem spominu bo živelo njegovo imé v družbi!

— (*Hudodelstvo dvojnega zakona.*) Najviša sodnija na Dunaji je, kakor slišimo iz zanesljivega vira, te dni potrdila razsodbo višje sodnije v Gradci proti razsodbi ljubljanske deželne sodnije ter zaukazala, da ima po predpisu §. 4. kazenskega postopnika c. kr. okrožna sodnija v Novem mestu poprej dognati civilno zakonsko razsodbo o zatožencu Alfredu vitezu Lerchenthalu, kar je zagovornik dr. Razlag že pri prvi konečni obravnavi povdarjal v svojem obširnem zagovoru,

da naj se dokaže, ali je prva zveza njegova z Rozarijo Perez-ovo res zakonska bila ali ne. Čeravno nikakoršne simpatije nimamo do obtoženca, nas vendar veseli to, da moremo svojim bralcem sopet naznaniti uspešni in od mnogih strani nepričakovani izid truda marljivega in na znanstveni podlagi stoječega nepristranskega slovenskega zagovornika, akoravno je obdolženec trd Nemec in se je našemu domačinu pomilovanje izreklo, da se trudi za tako nehvaležno reč. — S to najvišjo razsodbo je pa izrečeno, da se je že od konca imela pričeti civilna pravda o veljavi prve zveze v Mehiki, in da kazenska obravnava pride na vrsto še le tadaj, ako se dokaže omenjena zveza za zakonsko, toraj je tudi skoro štirimesečni preiskovalni zapor obdolženca prezgodaj bil.

— (*Poberki iz časnikov.*) „Tagblatt“ je naznanil unidan, da Kočevarji nameravajo v ozidji mestnem napraviti nekak shod, ki naj bi slovenskim „taborom“ bil podoben, da si „varujejo narodnost svojo“, „nemško omiko“, „nemške šege“. Za božji čas! kdo neki jim hoče kočevarstvo vkrasti? koga neki mika po kočevskem „Volksthum-u“? Pri tej priliki proklamuje „Tagblatt“, da Kočevarji tudi organizirajo „Schützenverein“, „Feuerwehr“, „društvo Kočevaric za podporo ranjenih nemških vojakov“. Zdaj vsaj iz oficijoznega vira vemo, kamo merijo „Schützenvereinarji“, „Feuerwehrrarji“, in da tudi nemški Kočevarji kakor nemškutarčeki v Kamniku že čutijo, da se bodo Nemci — Bog vedi kje — topli, ker že skrbijo za podporo „ranjenih vojakov“. Ali so mar v tistem nemškem „Engbundu“, ki se ene dni že po časnikih plazi in o katerem „Tagespošta“ vé toliko pripovedovati?! — Ljubljanskemu konstitucionalnemu društvu že sopet srce veselja poskakuje. Komaj so Pergerji in Pirkerji — ali zares učitelji nimajo boljega posla?! — iz katoliške cerkve izključenemu Monakovskemu proštu Döllingerju poklonili zaupnico, že se jim ponuja druga sijajna prilika odkriti nemško svoje srce: pruski vojskovodja Moltke pride „za zdravja voljo“ na Štajarsko v Slatino (Rohitsch), zopet tedaj imajo ljublj. konstitucionalci gradiva za goreče govore o „deutscher Bildung“, „deutschem Waffenruhm“, „Bleisohlenabstreifen“ itd. v glashaus-u kazinskem. — Naj o nezmotljivosti papeževi, ki jo je poslednji cerkveni zbor (koncil) v Rimu sklenil, in ktera je nekterim ljudem strašen trn v pèti, povemo, kaj celó učeni in pošteni protestantje mislijo o Döllingerji, ki se je uprl zoper novo dogmo nezmotljivosti papeževe. Šuzelka v svoji „Reformi“ nekemu prijatelju brezvercu med drugim piše tako-le: „Si vales, bene est, ego valeo“! Ta rek bi jaz prestavil tako-le: Ako se Vi (v svojem brezverstvu) dobro počutite, dobro je; tudi jaz se dobro počutim (če tudi nisem brezverec). Pišete mi, da se Vam zdi neverjetno, kako more izobražen človek dandanes še veren biti. — Vi ste brezverec, to je, Vi ne pripoznavate nobene pozitivne vere, Vi ne verujete v Boga. — Vi ste toraj v tem oziru nevernik; brž ko ne tudi ne verujete, da ste v svoji nevernosti vendar-le verni. In vendar je Vaša nevera tudi vera, kajti Vi verujete, da nič ne verujete, Vi sami sebi verujete in drugim, da so nauki pozitivne vere le pobožna ali celó hudobna goljufija; toda Vi ne veste, da je temu res tako, ampak Vi to le verujete. Vi ne verujete evangeljskih nauk, Vi pa verujete Darwinu, Vogtu itd. — Ti naravoslovci pa niso dokazali svojih nauk, oni so jih postavili le za hipoteze (mnenje), zoper ktere so se drugi natoroznanci že vzdignili; brez dvoma se kmalu dokaže, da so puhle, in na njihovo mesto se postavijo druge hipoteze. Vi toraj za svojo brezvernost nimate znanja ali vednosti za podlago, ampak le svojo vero. Vi nočete verovati

tega, kar od stoletij sem veruje človeštvo, a vendar ste pa prevzetni na to, da verujete hipotezam onih, katerim je najvišje spoznanje to, da človek ni družega, nego opica ali kako drugo telesno izobrazena živina. Ako se v tej svoji slepo verovani veri dobro počutite, dobro Vam! jaz pa se boljše počutim, ko verujem blaže više, duhovsko bitje, če tudi se ne dá s številkami dokazati. — Vi mi očitate, da ne le ne potegnem z Döllingerjem, „bavarskim Lutrom“, ampak da sem se skoro postavil na rimsko stran. — No, res je, da nikakor ne tulim z liberalci o Döllingerjevem „velikem djanji“, kterege Vi in Vaši tovarši — gotovo njemu ne na čast — primerjate z Lutrom. Jaz sem že od začetka izgovoril misel, da bi morda bilo boljše, modrejše in času primernejše, ako katol. cerkev ne bi papeževe nezmotljivosti bila razglasila za versko resnico, ampak da bi bilo ostalo pri stari navadi, ktera je od vselej bila ta, da so se važnejša verska vprašanja vselej papežu dajala razsojati in da se je njegov izrek vselej sprejel. To se je razumelo samo po sebi; bilo je neobhodnje potrebno, da se je ohranila edinost v katoliški veri. — Ker pa je najvišji, postavni in opravičeni zástop katoliške cerkve z odločno večino razglasil versko resnico o papeževi nezmotljivosti, zato sem moral in moram na svojem nepristranskem stajališču za veljavno spoznati splošno ustavno pravilo. Ako hočemo, da kateri koli zbor določi kako stvar, treba je, ali da se manjšina podvrže večini ali pa da se loči od občanja z njo. To pravilo mora veljati tudi za vsaki cerkveni zbor. Škofom, kateri so bili zoper določbo te verske resnice, bila je in je dolžnost podvreči se sklepu ali pa izstopiti iz katoliške cerkve. Mnogo se jih je že podvrglo, in nikakor ni dvoma, da se podvržejo vsi. — Ako se Döllinger, opiraje se na svojo zgodovinsko učenost, ustavlja in zahteva, da se katol. cerkev postavi na njegovo stališče, ktero se njemu zdi neovrgljivo, moram kot nepristranec prav dati Monakovskemu nadškofu, ki je izrekel, da se Döllinger z uporom zoper to versko resnico loči iz katoliške cerkve. — Odstop iz katoliške cerkve je vsakemu prost, hoteti biti katoliški kristijan in zahtevati, da se cerkev ravná po mnenji vsacega njenega uda, — to pa nikakor ne more biti; saj tudi v nobeni posvetni družbi ni tako! Kdor noče biti pokoren zapovedim in sklepom katoliške cerkve, ta se lahko loči iz nje. To lahko stori tudi Döllinger in njegovi verniki. Katoliška cerkev pa kakor o Lutrovih časih poreče: „Boljše je zgubiti nekoliko udov, nego odpovedati se načelom in bistvu celote“. „Tagblatt“ se čudi, da od nobene slovenske ali vsaj od mladoslovenske strani nihče ne trobi v rog prof. Pergerja. Mi pa se čudimo bolj temu, da tak brezverec je učitelj — v Ljubljani!

— (Prošnja.) Ker je po dokončani gledališki zimski dobi prenehalo delovanje dramatičnega društva na javnem odru, hoče odbor posebno za to skrbeti, da se izvrši tisk igrokazov, odmenjenih za preteklo društveno leto 1870. in da pridejo te knjige prihodnji mesec gotovo na svetlo pred občnim zborom. Zatoraj se obrača podpisani odbor do vseh unanjih domoljubnih podpornih družabnikov s prijazno prošnjo, da blagovolé svoje letne doneske gotovo odrajtati do konca tega meseca, da se bode vedlo po tem ravnati pri razpošiljanji knjig. Odbor se nadeja, da ne ostanejo samo dosedanji podporniki društvu zvesti, timveč izreka srčno željo, da bi se število podpornih udov izdatno pomnožilo, ker le potem bode mogoče tudi na literarnem polji krepko napredovati in podati vsako leto bogato zbirko dramatičnih del.

Odbor dram. društva.

— (Vabilo.) Vsled odborovega sklepa je prvi „Sokolov“ izlet v nedeljo 14. maja t. l. Sokol se zbere zjutraj ob pol 6. uri v telovadnici in odrine na tanko ob 6. uri. Do zgornje Šiške ga spremlja Sokolska godba. Od tod se bode šlo skozi Dravljje in Glince na sv. Katarino, kjer je sv. maša. Po maši skupni zajutrek. Ob 12. uri odrine čez sv. Jakob in Preska v Medvode, kjer je kosilo. Popoldne pride godba iz Ljubljane in začne se občno razveseljevanje. Ob 10. uri zvečer se vrnemo z vlakom v Ljubljano. K tej veselici se vabijo gorenski Sokoli kakor tudi drug domorodni svet. — Ako bi pa deževalo, se bode dan izleta po časopisih objavil.

Odbor pričakuje, da vsi Sokoli, ki so se z lastnoročnim podpisom zavezali izleta se vdeležiti, se bodo tudi v istini njega vdeležili. Odbor.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Telegram danes (v torek) naznanja „Novicam“, da predlog vladni, po katerem naj bi se razširilo postavodajstvo deželnim zborom, je brez vse razprave z 88 glasovi ustavovercev proti 58 desnega središča in Poljakov bil zavržen. — Tako je padla vlada s predlogom, za kterege jej menda ni veliko mar. — V seji 5. maja se je v zbornici bral drug vladin predlog, zadevajoč postavo, ktera Galiciji daje posebne pravice. Ta postava je veliko važnejša, kakor una prva, ki je danes padla (več o njej govorimo na drugem mestu). Ustavoverski časniki so vsi z njo jako zadovoljni; „Gaz. Narodova“ — časnik ministra Groholskega — pa jo hudo sodi. Radovedni smo, kakošno osodo doživi v zbornici. — V isti seji je poslanec Dinstel zagovarjal svoj in svojih družnikov predlog o direktnih volitvah. Navadne fraze! Res čudno je to, da ustavoverci, od deželnih zborov v državni zbor poslani, niso že davno šli domú, ker trdijo, da le naravnost od ljudstva voljeni poslanci ljudstvo prav zastopajo!

— Deželni zbori se, kakor se za gotovo sliši, skličejo avgusta meseca.

Štajarsko. — Deputacija slovenskih poslancev, ki je s torbico upravičenih željá in zahtev potovala na Dunaj k ministrom, je prinesla polno bisago obljudomú. — Morebiti o tem drugi pot kaj več.

Koroško. — Že več let se sliši o steklih lesicah na Koroškem in zlasti v Krškem dolu in okolici njegovi. Zadnje dve stekline sumljivi lesici so vstrelili v Gliničnem dolu; sodniško raztelesenje je potrdilo, da ena teh dveh je bila stekla.

Hrvaško. — Deželni zbor je preložen na 3. julija. Poštena národna stranka prizadeva si na vso moč, da bi zmogla pri volitvah. Gospod Ivan Vončina je v ta namen na svetlo dal pikantno brošuro pod naslovom „Gradjanom i seljakom u Hrvatskoj i Slavoniji u oči izborah“.

Francosko. — Še zmirom klanje Francozov med seboj; postavna vlada še zmirom nima Pariza v svoji lasti, in žuga Parižanom, da pride — Prus mir delat.

Telegram „Novicam“:

Kastavski tabor 21. maja dovoljen, — 1. in 2. točka programa prepovedani. Odbor.

Listnica vredništva. Gosp. J. L. v Ž: „Neven-a“ nimamo več, da bi Vam postregli. — Gosp. J. V. v D: Sestavek Vaš se utegne porabiti v tistem razglasu, ki ga je društvo „Slovenija“ že sklenila, da pride takrat na svetlo, kedar se bodo volili župani novih občin. — Gosp. Iv. Nep. B. v G: Dotične liste „Novic“ dobite vse, brž ko bode celi sestavek natisnjen. — Gosp. A. Sk. pri sv. K: Pismo sprejeli in 1 gold. izročili društvu „Slov.“